

Dr hab. Grzegorz Wnęk, prof. ASP

Kraków, 26.04.2023

Wydział Malarstwa

Akademia Sztuk Pięknych

im. Jana Matejki

w Krakowie

Recenzja pracy doktorskiej pt. „Między obrazem a obrazem. Malarstwo - porządkowanie rzeczywistości. Wirujące światy rotating mundos” mgr Katarzyny Kulpy, sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętym przez Radę Wydziału Malarstwa i Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu.

Zleceniodawca

Zamawiający:

Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu.

Do umowy oraz rachunku została dołączona wymagana dokumentacja:

- rozprawa doktorska,
- opinia promotora,
- dorobek artystyczny – wykaz wystaw,
- streszczenie rozprawy,
- ksero dyplomu magistra,
- kwestionariusz osobowy,
- przebieg pracy dydaktycznej.

Dane personalne, działalność zawodowa i artystyczna.

Katarzyna Kułpa jest absolwentką Wydziału Malarstwa i Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu. Dyplom zrealizowała na kierunku malarstwo w 2008 r. (malarstwo w pracowni prof. Andrzeja Klimczaka-Dobrzanieckiego oraz malarstwo w architekturze w pracowni prof. Wojciecha Kaniowskiego). Ukończyła również Akademię Terapii Ekspresywnych

Mateusza Wiśniewskiego oraz Akademię Arteterapii SensArte w Warszawie. Działalność doktorantki na styku twórczości, pracy dydaktycznej, prowadzenia warsztatów, arteterapii czy wolontariatu jest bardzo bogata.

Już od 1986/87 r. pracowała na stanowisku nauczyciela przedszkolnego w Przedszkolu nr 5 w Gryfinie. W latach 1998-2007 prowadziła autorskie zajęcia i warsztaty plastyczne w Ośrodku Postaw Twórczych we Wrocławiu. Po otrzymaniu dyplomu wykonywała pracę instruktora zajęć plastycznych dla dzieci i dorosłych w Centrum Kultury Wrocław – Zachód. Od 2008 do 2016 r. była zatrudniona na stanowisku wykładowcy akademickiego w Wyższej Szkole Humanistycznej we Wrocławiu na Wydziale Architektury Wnętrz prowadząc ze studentami studiów pierwszego stopnia zajęcia z malarstwa, rysunku, malarstwa architektonicznego (w obrębie przedmiotu Malarstwo Architektoniczne doktorantka wraz ze studentami zrealizowała 4 murale) i dzieła sztuki we wnętrzu architektonicznym (program autorski doktorantki).

Na tej uczelni również wykładała przedmioty w ramach Podyplomowego Studium Wnętrza i Design, były to: kompozycja płaska i przestrzenna, dzieło sztuki we wnętrzu, rysunek perspektywiczny i malarstwo architektoniczne. Od 2013 r. rozpoczęła współpracę z Fundacją Kilo Kultury we Wrocławiu w ramach projektu Kontury Kultury, gdzie prowadzi zajęcia z malarstwa dla dorosłych, relaksację przez sztukę dla dorosłych oraz zajęcia z wiedzy o sztuce współczesnej. Można tu wymienić zrealizowany pod patronatem Państwowego Instytutu Sztuki Filmowej projekt „Ekspedycja Audiodeskrypcja. Odkrywanie Nowych Obszarów Edukacji Kulturalnej” (warsztaty pomagające dzieciom z dysfunkcjami wzroku). Wielokrotnie była kuratorem wystaw („Dialog z Architekturą” (2009 r.), „Wrocław-Kowno” (2010 r.), „Z wnętrza do wnętrza” (2011 r.)). Katarzyna Kulpa prowadziła warsztaty: w ramach programu Erasmus+: w 2015 r. („Na granicy porządku i chaosu. Rola przypadku i piękno geometrii w sztuce” Escola Superior de Artes Aplicadas from Instituto Politecnico, Castelo Branco, Portugalia (Międzynarodowy Festiwal ESART) oraz w 2016 r. („Na styku kultur Wrocław – Alicante”, grupy studentów z Escuela de arte y Superior de Diseno de Alicante oraz Wyższej Szkoły Handlowej, wystawa na uczelni w Alicante), jako wolontariusz w projekcie „Koło Dobra” w 2016 r. (międzynarodowe warsztaty w Klasztorze Goshev, Iwano-Frankowsk, Kijów

(Ukraina), wystawa, aukcja charytatywna na rzecz Centrum Paliatywnego w rejonie Iwano-Frankowska) i również jako wolontariusz w 2017 r. zaczęła robić warsztaty plastyczne z elementami arteterapii w Schronisku dla Bezdomnych Kobiet im. św. Brata Alberta we Wrocławiu. Także 2017 r. prowadziła „Plener Malarski na Wyspie Bielarskiej” (dla dzieci pod opieką Fundacji Wrocławskie Hospicjum dla Dzieci), a w 2018 r. akcję malarską „Łąka dla Milenki” (dla dziewczynki objętej opieką Fundacji Wrocławskie Hospicjum dla Dzieci). Jako arteterapeutka, wielokrotnie uczestniczyła w projektach artystycznych (również na zaproszenie Konsula Generalnego RP na Ukrainie) z dziećmi z doświadczeniami wojny, matkami po stracie dzieci w wyniku wojny na Ukrainie. Wraz z Tetyaną Myalkovską prowadziła warsztaty dla dzieci z Łucka (Wrocław). Kolejne zrealizowane warsztaty to: wielokrotnie w schronisku i świetlicy im. Brata Alberta, w 2018 roku „Zanurz się w sztukę” w Galerii Vivid (Wrocław), w 2019 roku „Dom i tożsamość” w Stowarzyszeniu Nowe Horyzonty, w 2020 roku „Kolory Dźwięku” w ramach programu „Kultura w sieci” finansowanego przez MKiDN (wraz z Julią Kulpą), a od 2021 r. zaczęła prowadzić zajęcia plastyczne dla dzieci i młodzieży w Centrum Kultury Zamek we Wrocławiu (aktualnie Ośrodek Postaw Twórczych Zamek). Od 2021 r. pracuje we Wrocławskiej Szkole Fotografii AFA, gdzie prowadzi pracownię Rysunku i Malarstwa.

Jakość i rozmiar dorobku twórczego i artystycznego.

W załączonym wykazie z lat 2008-2022 są wyszczególnione wystawy oraz działania performatywne doktorantki. Znajduję tam zarówno pokazy indywidualne (np.: „Anamnezje. Przejście.” (wystawa malarstwa i performance), Galeria na Czystej, Wrocław, 2020 r., „Anamnezje I” Galeria Kierat, Szczecin, 2019 r., „DoM” Zamek Penkun (Niemcy), Zamek Leśnica, 2011 r.), jak i zbiorowe (wybór: „Po Sztuce”, wystawa jubileuszowa ZPAP, Pałac Hatzfeldów, Wrocław 2022 r., „Ekspresja. Struktura. Kolor.” ZPAP, BWA Awangarda, Wrocław 2018 r., „Młodzi w muzeum, poziom najwyższy.”, Muzeum Narodowe we Wrocławiu 2016 r., „Po setce”, ZPAP, Muzeum Miejskie Arsenał, Wrocław 2011 r.). Jej prace prezentowane były m.in. w Ukrainie, Niemczech, Hiszpanii, Danii, Litwie. Katarzyna Kulpa jest również laureatką stypendium

Prezydenta Miasta Wrocławia w dziedzinie Kultury i Sztuki w 2008 r. Na dorobek twórczy pani Kulpy składa się także wiele akcji plastycznych o charakterze performatywnym, udział w ogólnopolskich oraz międzynarodowych plenerach, sympozjach i warsztatach artystycznych. Szczegółowy wykaz wystaw jest załączony do dokumentacji.

Bogata działalność Katarzyny Kulpy w obszarze sztuki, w tym promowania sztuki, prowadzenia artystycznych warsztatów oraz szerokiej działalności przepełnionej empatią na polu charytatywnym, arteterapii czy wolontariatu jest niezwykle cenna. Wykazany dorobek wystaw, zakres działalności artystycznej i dydaktycznej kandydatki oceniam bardzo pozytywnie.

Ocena rozprawy doktorskiej.

Rozprawa doktorska pt. „Między obrazem a obrazem. Malarstwo - porządkowanie rzeczywistości. Wirujące światy rotating mundos” mgr Katarzyny Kulpy składa się z dysertacji oraz zestawu obrazów. Praca pisemna w objętości 35 stron jest podzielona na osiem rozdziałów. Tekstowi towarzyszą prawidłowo dodane przypisy oraz obszerna bibliografia.

Doktorantka już we wstępie klarownie wyjaśnia swój stosunek do sztuki, cyt.: *„Bez względu na to jak okrutnie doświadczyło nas życie, jak bardzo pragniemy nic już nie odczuwać jeżeli pozwolimy jej zadziałać, proces twórczy może być uzdrowieniem, oczyszczeniem, siłą za pomocą, której możemy na nowo odnaleźć w sobie dziecko, które za pomocą pierwszych znaków próbuje zwizualizować i uporządkować swój wewnętrzny świat.”* Sztuka zatem dla autorki nie jest sama sobie, tworzy ją z wiarą, że pomoże jej zrozumieć, uzdrowić się, oczyścić, aby funkcjonować po stracie i jest w związku z tym w naturalny sposób osadzona w życiu, emocjach i przemyśleniach artystki. Ważnym jej elementem jest na pewno arteterapia i możliwość wykorzystywania sztuki w różnych procesach terapeutycznych, gdzie emocje i myśli zamieniamy na gest, ślad pędzla i plamę barwy, a traumatyczne wspomnienia są odpowiednio przepracowane i porządkowane. W kolejnych częściach pracy pisemnej pani Katarzyna Kulpa zajmuje się czasem i przestrzenią, problemem anamnezji, odnosi się do Platona, rozważa czym jest „od-pominanie”, zagadnienie wielości światów oraz porusza

w odniesieniu do sztuki problematykę wspomnienia i pamięci jako elementu tworzenia. Rozważania autorki przepojone są osobistymi doświadczeniami i refleksjami, których podstawą są własne, tragiczne przeżycia związane ze stratą. Przejmujący i głęboko prawdziwy jest fragment, poprzedzony trafnym obrazem-wspomnieniem z filmu „Fortepian” Jane’a Campion, w którym doktorantka pisze o ciszy.

Katarzyna Kulpa analizując proces tworzenia dochodzi do wniosku, że artysta cyt.: *„nie może istnieć jedynie w obrębie jednego świata i jednego czasu”*. Złożoność procesu twórczego oraz postawy i osobowości wybitnych artystów, jakie możemy prześledzić na przestrzeni wieków, jak sądzę, w pełni potwierdzają przekonanie doktorantki. Autorka omawia przenikanie się różnych „światów” sztuki, rozważa również zagadnienia abstrakcji w relacji do swojego malarstwa. Odnosi się do twórczości Wasiilego Kandinskiego oraz Kazimierza Malewicza, a także porusza zagadnienie znaku i symbolu oraz ich roli w swoich obrazach. O znaczeniu znaku w malarstwie Katarzyny Kulpy już sygnalizował przytoczony przeze mnie pierwszy cytat. Użycie znaków i symboli w pracach doktorantki jest niedosłowne, nie wprost. Są one zakamuflowane w materii plamy barwnej (np. aureola, zera, znaki nieskończoności). Kulpa analizując swoje malarstwo, wskazuje na ważną rolę intuicji oraz możliwości poznawania, cyt.: *„Tak malować, aby nie dać się zakleszczyć w pułapce formy, aby móc odkrywać,...”*, czy dalej cyt.: *„Moje malarstwo to wieczne szukanie odpowiedzi na ciągle pojawiające się pytania...”*. To pokazuje otwartą postawę artystyczną doktorantki podczas pracy z obrazem. Możliwość zadawania pytań, poszukiwanie tego co najważniejsze czy odkrywanie nowych możliwości jest jednym z ważniejszych elementów tworzenia. Kulpa prowadzi dialog z obrazami z przekonaniem, że, cyt.: *„Obrazy czasem wiedzą lepiej...”*. Wsłuchanie się w obrazy, świadczy o wrażliwości i dużej świadomości malarskiej autorki. Niejako samodzielnie i niezależnie uczestniczą one w procesie anamnezy spełniając pragnienie artystki, aby dawały nadzieję, były uzdrowieniem i oczyszczeniem i wreszcie, aby poszukiwania harmonii w malarstwie przeniosły się na jej życie.

Swoje wielowątkowe rozważania autorka porządkuje w kolejnych, odrębnych akapitach, gdzie wybrane treści wzajemnie zaczynają na siebie wpływać, co

dotatkowo podkreśla rozpatrywany problem.

Prace malarskie, dwadzieścia obrazów wielkoformatowych, malowanych na płótnie, Katarzyny Kulpy bazują na dokonaniach sztuki abstrakcyjnej. Osadzone są w tradycji malarstwa informel, ekspresjonizmu abstrakcyjnego oraz abstrakcji organicznej. Autorka inspiracje czerpie z otaczającej ją rzeczywistości oraz z opisanego w dysertacji przenikania światów, zamieniając je w obrazach w wyabstrahowaną o proveniencji biologicznej przestrzeń malarską. Również istotny w procesie twórczym jest wpływ i fascynacja twórczością takich artystów jak Hans Hartung i Zao Wou-Ki. Kulpa przetwarza te bodźce w swój świat obrazu, wyrazistego malarstwa, jednorodnego w formie i treści. Wybór abstrakcyjnych środków wyrazu jest spójny z poruszonym tematem, ponieważ intuicja i zmysły doktorantki znajdują prostą drogę do wyrażania i wpatrywania się w głąb własnych wspomnień, refleksji i emocji. Obrazy składają się z dwóch jednakowej wielkości części. Malowidła dobrane w pary, uporządkowane są jako dyptyki, których ramą formalną jest podobieństwo gamy barwnej oraz struktura użytego języka malarskiego, a także zasada kompozycyjna zastosowana przez doktorantkę, że formy prawej i lewej części dyptyku odpowiadają sobie na zasadzie lustrzanego odbicia. Nie jest to jednak dosłowne, mechaniczne podobieństwo lecz wyraźnie opracowany i podporządkowany budowanej kompozycji zabieg. Ta symetria wypracowana w obrębie dyptyku, porządkuje i scala „gejzer” farby i gestu. Niejako jedna część obrazu może przeglądać się w lustrzanym odbiciu drugiej, lecz nieco innej, co wyjątkowo odpowiada poruszonym zagadnieniom przenikania się światów, czasu, przestrzeni, przypominania, odpominania wspomnień, gdzie jedno wspomnienia widzimy wyraziście, inne ulegają deformacji czy zatarciu. Drobne elementy o rysunkowym charakterze, pojawiające się na drugim, trzecim planie obrazu, kontrastują z materią plamy barwnej, a ich rytmika i drganie wzbogacają i dodatkowo porządkują powstałe kształty. Katarzyna Kulpa buduje złożone warstwy obrazu, które nachodzą na siebie, kontrastują ze sobą, tworzą „magmę” o spójnej koncepcji. Osadzają się w nich wspomnienia, a poprzez gest oczyszczają się emocje. Proces twórczy jest czymś niezwykle złożonym, prywatnym, a relacja obraz-artysta staje się bardzo osobista. Wybór koloru podlega różnym względom, autorka intuicyjnie dopasowuje go

przykładowo do nastroju czy pory roku. Przenikalność kształtów i ich przenikanie, wykorzystanie złożonej struktury farby raz przejrzystej, nakładającej się warstwowo materii, innym razem bardziej kryjącej, tworzy wysublimowane, artystyczne światy scalone nie tylko formą malarską, ale także rodzajem i jakością analizy oraz refleksji na temat sensu tworzenia. Jednak to, co najistotniejsze, to emocje autorki, jej wspomnienia i przeżycia. Sprawiają one, że życie i twórczość scalają się w autentycznej postawie twórczej, gdzie wspomnienia, emocje wpływają na to kim jesteśmy jako artyści, jako malarze, współtworzą nasze malarstwo i budują nasz światopogląd.

Postawa artystyczna doktorantki jest drogą, gdzie zadawane są pytania i gdzie nie ma prostych odpowiedzi, a sama autorka przechodzi poprzez swoje malarstwo auto arteterapię.

Konkluzja.

Po zapoznaniu się z rozprawą doktorską, stwierdzam, że doktorantka wykazuje się w pracy dużą świadomością artystyczną, zrozumieniem problematyki procesu twórczego, bogatą refleksją z zakresu sztuki oraz umiejętnościami samodzielnego prowadzenia pracy artystycznej, a także dużymi umiejętnościami warsztatowym i spójnego, oryginalnego rozwiązania wybranego problemu artystycznego. Prace malarskie charakteryzują się wysoką jakością, dojrzałością artystyczną oraz otwartością na poszukiwania twórcze, przy jednoczesnym zawężeniu do jednorodnego języka. Rozprawa doktorska pt. „Między obrazem a obrazem. Malarstwo - porządkowanie rzeczywistości. Wirujące światy rotating mundos” autorstwa mgr Katarzyny Kulpy spełnia wymogi ustawy i w związku z tym rekomenduję nadanie kandydatce stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki oraz dodatkowo z uwagi na wysokie walory artystyczne rozprawy wnoszę o wyróżnienie pracy doktorskiej.

Dr hab. Grzegorz Wnęk, prof. uczelni

